

Crazy

Den tyska filmen *Crazy* bygger på en självbiografisk roman, skriven vid sexton års ålder av Benjamin Lebert, som bär på en CP-skada och kallar sig själv för krympling. Efter fyra misslyckade försök börjar Benjamin på en internatskola för att förhoppningsvis slutligen klara studentexamen. Men hans intresse fångas av helt andra saker än studierna.

Rekommenderad från åk 8-9

En filmhandledning av
ANNA HEDELIUS

Filmens handling

Benjamin Lebert är sexton år och har en CP-skada, som gör att hans vänstra arm och ben är halvt förlamade. När vi möter honom ska han börja på internatskola nära München för att äntligen bli klar med sin studentexamen. På fyra skolor har han misslyckats tidigare på grund av sin svaghet i matte.

På skolan får Benjamin/Benni dela rum med Janosch, som till en början inte tycks ha mycket till övers för sin nye kamrat. Men efter en tuff initieringsritual, under vilken Benni slängs in i duschen med kläderna på, blir han accepterad som en i gänget. Den innersta kretsen består förutom Benni och Janosch, av föräldralöse Florian, tyste Troy, Felix och tjocke Kugli. De sex bildar en brokig skara ynglingar, som kedjeröker, dricker öl, fantiserar om sex och snackar brudar. Det främsta föremålet för deras beundran är klasskompisen Malen, som är varm och vacker och tycks hysa ett gott öga till Benni. Men Benni har dåligt självförtroende och vågar inte berätta hur han känner för henne.

En dag blir de två ensamma på badf-lotten nere vid sjön. De talar om matte och om livet. Janosch avbryter snart pratstunden genom att hoppa upp på flotten och slänga Malen i vattnet. De två simmar i kapp till stranden och Benni, som på grund av sitt handikapp inte kan hänga med i deras takt, känner sig misslyckad och övergiven. ”Tjejer gillar killar som kastar sig ut i livet”, filosoferar han kring situationen.

Benni är ännu sexuellt oerfaren, men turligt nog begränsar honom hans förlamning inte från att onanera. Närmare

”Crazy” handlar om Benni – i rollen tyska stjärnskottet Robert Stadlober – som till sist hittar både kärleken och sig själv.

en naken kvinna än bilden i en porrtidning har han aldrig kommit på riktigt. När en attraktiv kvinnlig sexrådgivare kommer på besök till skolan söker de sex ynglingarna upp henne. Men i stället för att ställa seriösa frågor om sex hittar Janosch på en historia om att Troy har givit honom homosexuella förslag.

Benni har ofta hemlängtan. Han har en överbeskyddande mor, och tycks finna sig i hennes omsorger. Men situationen hemma blir alltmer ohållbar. Föräldrarna grälar under hans helbesök och systemen tycker att Benni ska vara glad som slipper bo hemma.

En dag när pojkarna är uttråkade gör de något förbjudet. De tar sig till den närbelägna byn för att gå på strippklubb. Trots sin låga ålder blir de insläppta. Vilken kväll! De dricker gin/tonic och tappar bokstavligen hakan av förtjusning när den vackra Angélique inleder sin stripshow. Benni, som vid det här laget är rätt berusad, drar med sig Janosch upp på scenen för att stoppa pengar i hennes trosor. Så nära har han aldrig varit en kvinna förut. Det är en fantastisk upplevelse för honom.

Den lilla utflykten gör att pojkarna blir uppkallade till rektorn samt att Bennis mamma kommer på besök för att tala honom till rätta. Samtidigt får

han veta att hans far har lämnat henne för en 22-åring. Det blir dessutom beslutat att Benni varje eftermiddag ska gå i stödundervisning hos matematikläraren Herr Falkenstein. Benni protesterar, men går ändå dit.

Besöken hos Falkenstein hjälper föga. Benni har andra intressen, som att bada i sjön med kompisarna till exempel. För Malens skull överviner han sig själv och sin rädsla då han klättrar upp i hoppornet för att kasta sig i vattnet. Applåder och en kram av Malen får han som belöning.

Janosch, som är lite modigare än Benni, försöker förklara sin kärlek till Malen under en konsert. Men han uttrycker sig klumpigt och Malen bjuder upp Benni i stället.

Det är fortsatt turbulent på Bennis hemmaplan. Så turbulent att hans pappa helt enkelt glömmet bort att hämta honom för helgferie. Benni vandrar moloken tillbaka mot sitt rum igen. Men han hejdar sig då han hör musik från tyste Troys rum. Han kliver på. Det visar sig att Troy är sängvätare och ständigt rädd för livet. De två pojkarna har ett förtroligt samtal om rädsor, om gud och om livet.

Det blir Bennis mamma som hämtar honom i stället, men vad som skulle bli en mysig helg tillsammans med mam-

man och systemen urartar då pappan och hans nya kvinna kliver in på den restaurang de redan bänkat sig på. Föräldrarna ställer till en scen.

Då det börjar närma sig slutet på terminen ska eleverna ordna med fest. Grabbgänget handlar drycken. Vid besöket i affären bladdrar Benni i en tidning och fantiserar om hur de alla är gestalter i en trivial kärleksnovell. På festen samlar han mod och ska äntligen berättas för Malen hur han känner för henne, men återigen blir de avbrutna av Janosch. Senare ser han de båda hångla. Han känner sig bedrövad och när han möter Janosch är han arg och ger honom en örfil.

På väg till toaletten möter Benni Marie, som också hon bär på hjärtesorg, för att hennes kille stuckit till München utan henne. De två börjar prata och det slutar med att Marie förför Benni.

Dagen därpå försonas han med Janosch och bekänner att det inte var en helt lyckad sexdebut, men att det ändå var det mest fantastiska han varit med om.

Terminen är snart till ända. Det sista matteprovet lämnar Benni in blankt och det är därmed uteslutet för honom att försätta på skolan. När hans mamma kommer till sommaravslutningsfesten berättar hon att hon hittat en ny skola till honom – en där det inte är så mycket matte på schemat. Benni har redan bestämt att det inte ska bli några fler skolor för hans del, men han säger för tillfället inget till sin mamma.

Malen har bjudit sin arkitekturstuderande pojkvän till festen och presenterar honom för Benni och Janosch.

Det är dags för Benni att ta adjö av vännerna. De samlas i köket och talar om framtiden och om huruvida de ska minnas varandra. Det blir en innerlig stund då vännerna hyllar honom med sången ”Für Dich soll´s rote Rosen regnen”.

Att erövrav världen

Det är svårare för Benni än för andra att komma som ny till en klass. Han vill så fort som möjligt göra klart för sina klasskamrater vem han är, så att de slipper ägna sig åt onödiga och obehagliga spekulationer. ”Jag heter Benni och jag är krympling. Jag tänkte att det kunde vara av ömsesidigt intresse”, berättar han på sin första lektion i den nya klassen.

Före tiden på internatskolan har han inte haft några egentliga vänner. Han är däremot starkt bunden till sin familj, i synnerhet till sin mamma och drabbas under den första tiden på skolan ofta av hemlängtan. När han blir illa behandlad

av Janosch och de andra klasskamraterna är hans första impuls att ringa hem till sin mamma för att få tröst.

Ibland, speciellt i filmens inledning, känns det som om Benni gömmer sig bakom sitt handikapp. Han är ”krympling” och skiljer sig på ett påtagligt sätt från sina klasskamrater. Det gör att det finns en ”naturlig” anledning till att han ska hamna utanför gänget. Han drar sig tillbaka in i sin ensamhet och i sitt utanförskap utan att riktigt utsätta sig för livet och de prövningar det innebär. Det är som om detta är det enklaste och mest skonsamma sättet för honom att leva.

Men på internatskolan får han inte riktigt chansen att stå utanför gemenskapen. Dels därför att eleverna tvingas att vara tillsammans mer eller mindre hela tiden. Dels därför att det grabbgäng han konfronteras med är en ganska heterogen grupp människor. Janosch uttrycker det vid ett tillfälle då de har samlats kring lägerelden: ”En tjock, en krympling, en stum och en dum. Men brudar gillar utanförskap.” Han menar att de alla har något som skiljer dem från idealbilden av hur en sextonårig kille ska vara.

När Benni blir accepterad som en i gänget växer han alltmer som människa. Han tar undan för undan för sig mer av livet och vågar till och med närma sig Malen. Tidigare har det alltid varit otänkbart för honom att närma sig tjejer, trots att han många gånger har varit kär. ”Tjejer tycker att jag är konstig”; har han försvarat sig med.

Benni erövrar världen undan för undan. Han gör nya landvinningar på relationsplanet och övervinner gång på gång sina rädslor. Under filmens gång anar vi också en stegvis frigörelse från mamman. Han bär inte längre på samma hemlängtan och då han slutar på internatskolan har han bestämt sig för att inte låta föräldrarna sätta honom i fler skolor. I stället drömmer han om att åka ut och tågluffa.

★ I en av filmens inledningsscener ber Benni sin rumskamrat Janosch att få bli behandlad som alla andra i klassen. Detta får följderna att klasskamraterna slänger in honom i duschen med kläderna på. Han känner sig misshandlad och ringer sin mamma för att berätta. Vad berättar scenen om Benni? Vill han egentligen bli behandlad som de andra, eller kräver han att vännerna ska tycka lite synd om honom för att han är handikappad?

★ När Malen visar Benni runt på skolan tycker han att det verkar otänkbart att

hon ska vilja slösa bort en eftermiddag tillsammans med honom. Men så småningom vågar han mer och mer tro på att hon och klasskamraterna tycker om honom för den han är. Diskutera scener i filmen där det är tydligt att Bennis självförtroende stärks.

Gruppträck och vänskap

Som filmens berättare filosoferar Benni bland annat om livet på en internatskola – ett ställe där man aldrig är ensam, ett ställe där det är ständig gemenskap vare sig man vill det eller inte. Något riktigt privatliv är det omöjligt att ha, eftersom nästan alla elever delar rum med minst en annan student.

I det gäng Benni umgås används å ena sidan en ganska grabbig jargong. Janosch är gängledaren, av Benni beskriven som en ettrig hund, som när som helst kan bitas. Janosch röker och dricker öl och de andra killarna är inte sena att göra detsamma. De är tuffa på sextonåringars vis och visar sig på styva linan genom handlingar som till exempel att kissa i elden, tävla om vem som är skickligast i att spruta sperma över ett kex och hitta på de fräckaste orden för att ha sex. När hela grabbgänget går till sexrådgivaren ställer Janosch en oseriös fråga, i stället för att ta reda på något han egentligen går och tänker på.

Å andra sidan har de sex pojkarna en förvånansvärt nära och öppen relation till varandra. Vänskapen tycks vara viktig för dem och de för faktiskt riktiga samtal om livet. Då Benni bekänner för Janosch att också han är förälskad i Malen kommer de båda fram till att vad som än händer ska det inte förstöra deras vänskap. När det kommer till kritan och det ser ut som om det är Janosch som ska vinna hennes gunst blir Benni visserligen arg, men dagen därpå reder de båda pojkarna upp det hela och ber varandra om förlåtelse.

★ Även i en mer traditionell skolmiljö är det vanligt att det blir en speciell gruppmentalitet i ett gäng. Gängets ledare får den självklara makten att styra över sina undersåtar, som kanske ibland handlar på ett sätt de egentligen inte vill. Diskutera utifrån filmen och verkliga livet hur man ska göra för att stå emot gruppträcket om något inte känns rätt.

★ Tyste Troy har inga synliga handikapp, men bär inombords på stora sår och rädslor. Benni uppmärksammar detta och visar på många sätt att han bryr sig om Troy och att han kan förstå honom. Benni är lyhörd för att finnas till hands för andra först när han har börjat förlikas med sina egna problem.

Benni, Malen & Janosch, vänner, rivaler, skolkamrater i tyska "Crazy".

Diskutera varför han har lättare att förstå Troy än de andra vännerna?

★ Vänskapen och samtalen om livets gåtor tycks vara viktig för pojkarna. Kan eleverna känna igen sig i detta? Vem vänder de sig till med sina tankar och funderingar?

Vuxenlivets gåtor

Vid sexton års ålder har sexualiteten vaknat på allvar hos de flesta. Men de flesta sextonåringar är fortfarande oerfarna och det är långt ifrån alla som har begått sin sexuella debut. Huvudet och kroppen är fullt av frågor, fantasier och funderingar kring hur ett samlag ska vara. Porrtidningar ger en ganska skev bild av hur det är i verkligheten. Men vem ska man prata med om alla tankar kring detta nya stora? I grabbgänget blir det ganska lätt en tuff och briljerande attityd. Föräldrarna kanske inte längre har förmågan att sätta sig in i hur det är att vara ung och sex är kanske heller inte något man över huvud taget vill prata med föräldrar om.

Det är lätt att drabbas av prestation-sångest inför det första samlaget. Detta händer även Benni. Hans sexdebut är inte precis någon succé. Men på något sätt stärker det honom ändå att han har begått den. Han har i och med den blivit vuxen. Vuxenlivet skrämmer honom visserligen, därför att det innebär alltmer ansvar och självständighet, men lockar desto mer, med tanke på de egna val det medför.

Internatet är en bra skola på så vis att Benni får möjlighet att utforska några av de gåtor som själva livet bär på. Hans kunskaper i matte är fortfarande dåliga när han åker därifrån, men det han har med sig i bagaget är en starkare tro på sig själv.

★ Visar filmens vuxna någon förståelse för de omvälvande händelser Benni genomgår? Är det möjligt att studera något så världsligt som matematik när det finns så mycket annat att utforska här i världen?

Film och bok

Filmen *Crazy* bygger på romanen med samma namn. Det är en självbiografisk berättelse av Benjamin Lebert. Han har själv samma CP-skada som filmens Benni och var bara 16 år gammal när han skrev sin roman. Boken har gjort stor succé och är översatt från tyska till tjugosex språk, däribland svenska. Romanen har ett moget språk och innehåller många tankegångar om livet och om hur det är att vara ung. Också i boken möter vi Benni, Janosch och deras grabbgång. Vi möter Malen, Marie, Dr Falkenstein och Bennis familj.

Filmen har samma idé och grundhistoria, men skiljer sig på vissa punkter från boken. Det handlar dels om händelseförlopp, som inte är riktigt identiska i film och bok, men kanske i första hand om författarens personliga resonemang. Trots att man i filmen *Crazy* ibland använder sig av Bennis röst som en

berättare, går det inte att föra samma sorts resonemang i en film som i en bok. I stället försöker filmmakarna fånga stämningar och känslolägen i filmens bildspråk.

Läs boken

Crazy av Benjamin Lebert, Natur & Kultur, Stockholm 2001

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Tyskland 2000

Manus: Hans-Christian Schmid, Michael Gutmann

Efter romanen: *Crazy* av Benjamin Lebert

Regi: Hans-Christian Schmid

Foto: Sonja Rom

Klippning: Hansjörg Weissbrich

Musik: Christoph Kaiser

I ROLLERNA

Benjamin Lebert – Robert Stadlober

Janosch Schwarze – Tom Shilling

Malen – Oona-Devi Liebich

Marie – Julia Hummer

Troy – Can Taylanlar

Kugli – Christoph Ortman

Felix – Joseph Bolz Dünner

Florian – Willy Rachow

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 97 minuter

Format: Vidfilm

Ljud: Dolby SRD

Censur: Från 11 år

Svensk premiär: 26 april 2002

DISTRIBUTION

Folkets Bio, Box 2068, 103 12 Stockholm Tel 08-545 275 23, fax 08-545 275 27